

ЗІГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 8 від
«31» липня 2024 р.

СУЧАСНИЙ АНАЛІЗ ДАНИХ В ПСИХОЛОГІЇ

СИЛАБУС

Освітній рівень: Другий (магістерський)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Екзамен (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>80</u>	<u>120</u>	<u>2</u>

1. Загальна інформація про викладача (лектора, асистента).

Савченко Олена В'ячеславівна

Доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: olena.savchenko@usfu.edu.ua

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Сучасний аналіз даних в психології» відводиться **120** годин **4** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 2 семестру на 1-ому курсі навчання.

Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістових модулів.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни «Первинна психологічна допомога» студенти повинні володіти знаннями з наступних предметів:

Пререквізити:

- Психологія віктимності та суїцидальності – розуміння механізмів віктимізації та кризових станів.
- Клінічна психологія. Клінічна психодіагностика – методи оцінки стану пацієнта у критичних ситуаціях.
- Сучасні методи і техніки психотерапії. Інтеграція і діалог – базові психотерапевтичні техніки та підходи.
- Кризові інтервенції в психологічній практиці – навички роботи в екстремальних умовах та кризових станах.
- Етичні, практичні та правові засади роботи психолога – забезпечення дотримання професійних стандартів при наданні невідкладної психологічної допомоги.

Постреквізити:

Завершивши курс, студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких дисциплінах та професійних сферах:

- Травмотерапія та кризове консультування – допомога людям, що пережили психоемоційну травму.
- Групові методи в психотерапії – використання кризових технік у груповій роботі.
- Основи військової психології – застосування технік первинної допомоги у військових та екстремальних умовах.
- Психологія екстремальних ситуацій – робота з людьми, що перебували в загрозливих ситуаціях.
- Практика під супервізію – використання навичок надання першої психологічної допомоги в практичній роботі.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Програма з дисципліни «Сучасний аналіз даних в психології» призначена для здобувачів освіти закладів вищої освіти України і є вибірковою дисципліною. Згідно навчального плану підготовки психологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Магістр», вивчення навчальної дисципліни здійснюється на 1 курсі (денна форма навчання), на вивчення якої відводиться 120 годин.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Сучасний аналіз даних в психології» призначена для формування у студентів системного уявлення про сучасні методи збору, обробки, аналізу та інтерпретації психологічних даних із використанням статистичних і цифрових інструментів.

Дисципліна спрямована на розвиток аналітичного мислення, здатності критично оцінювати результати емпіричних досліджень, обирати адекватні методи статистичного аналізу відповідно до завдань психології, а також оволодіння програмним забезпеченням для обробки даних (SPSS, Jamovi тощо).

Особлива увага приділяється практичному застосуванню методів сучасної статистики у психологічних дослідженнях, побудові моделей, перевірці гіпотез та візуалізації результатів.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Сучасний аналіз даних в психології» є підготовка здобувачів до самостійного проведення наукових досліджень, формування знань, умінь і навичок збирання, обробки, опису та інтерпретації емпіричних даних сучасними методами математико-статистичного аналізу. Дисципліна орієнтована на розвиток здатності перевіряти за допомогою сучасних відкритих пакетів обробки даних припущення щодо взаємозв'язку, односпрямованого зв'язку, причинно-наслідкового зв'язку між психічними явищами, встановлення подібності/відмінності центральних тенденцій, мір варіативності, формування емпіричних моделей, класифікацій, типологій, оцінка їхньої прогностичної цінності, відповідності теоретичним уявленням та ін.

Отриманні знання та сформовані практичні навички дозволять спланувати та реалізувати власні наукові дослідження, провести критичну оцінку досліджень інших науковців, обґрунтувати та посилити доказовість певних психологічних інтервенцій.

Увага при викладанні дисципліни буде приділена питанням дотримання етики проведення наукових досліджень у відповідності до Стандартів АРА (Американської психологічної асоціації) та EFPA (Європейської федерації психологічних асоціацій). Дисципліна покликана сформувати навички, які дозволять у подальшому проводити якісні наукові емпіричні дослідження, експертну оцінку наукових розвідок інших дослідників, здійснювати оцінку доказовості висунутих моделей та готувати якісні публікації в українські та світові фахові журнали.

8. Завдання вивчення дисципліни

- формування уявлення щодо етапів збирання та обробки даних в психології, перевірки емпіричних припущень;
- ознайомлення з етичними нормами збирання емпіричних даних та представлення результатів кількісної та якісної обробки даних;
- оволодіння навичками створення гугл-форми, формування індивідуальних та групових протоколів збору даних;
- оволодіння навичками підбору, обґрунтування, проведення математико-статистичних процедур аналізу даних, перевірки припущень та інтерпретації отриманих емпіричних закономірностей;
- формування культури представлення в графічній та описовій формі отриманих результатів математико-статистичного аналізу даних;
- оволодіння навичками роботи в сучасних відкритих програмах обробки даних Jamovi, Jusp; розвиток цифрової компетентності сучасного дослідника, вдосконалення критичного мислення науковця.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

Знати:

- основні методи математичної статистики відповідно до поставлених задач наукового дослідження, сформульованих емпіричних припущень;
- знання специфіки кожного методу математико-статистичного аналізу даних, їх обмежень, можливостей проведення альтернативних замінів певних процедур;
- обізнаність щодо основних етапів збирання, обробки та представлення результатів наукового дослідження.

Уміти:

- здатність самостійно висувати наукові припущення та проводити їхню перевірку із застосуванням процедур математико-статистичного аналізу;
- підбирати методи математичної статистики, адекватні поставленим задачам, визначеним гіпотезам і зібраним кількісним даним;
- здійснювати аналіз розподілу значень емпіричних показників, проведення заходів первинної статистичної обробки даних;
- проводити обробку емпіричних даних у відкритому програмному пакеті Jamovi, Jusp;
- використовувати методи багатомірної статистики;
- графічно та кількісно представляти отримані дані, здійснювати інтерпретацію отриманих емпіричних закономірностей.

9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Сучасний аналіз даних в психології» складається з двох змістовних модулів:

Змістовий модуль 1. Збирання емпіричних даних. Перевірка емпіричних припущень

Тема 1. Збирання даних для дослідження в онлайн-форматі

Специфіка проведення дослідження в онлайн форматі. Складові гугл-форми для збирання первинних даних. Інформована згода як обов'язковий компонент будь-якого дослідження. Складові елементи інформованої згоди. Дебріфінг як складовий компонент наукового дослідження. Специфіка письмової форми дебріфінгу. Складові дебріфінгу. Правила складання гугл-форми. Питання етики збирання даних в наукових дослідженнях. Первинна обробка даних, зібраних за допомогою гугл-форм. Процедура переведення якісної інформації в кількісну форму. Знайомство з основними процедурами роботи з даними в програмі Jamovi (кодування, фільтрації, розрахунку, редагування змінних, створення документу та збереження даних).

Тема 2. Емпіричні гіпотези. Алгоритм перевірки емпіричних гіпотез

Емпірична гіпотеза. Операціоналізація гіпотези. Статистичні гіпотези. Алгоритм перевірки емпіричної гіпотези за статистичними критеріями. Рівень значущості. Основне правило прийняття рішення за статистичними припущеннями. Фактори, що додатково впливають на рівень значущості за математико-статистичним критерієм. Частотний аналіз. Перевірка нормальності розподілу даних. Основні критерії перевірки відповідності нормальному розподілу. Інтерпретація показників асиметрії та ексцесу. Квантілі, процентилі. Графіки (діаграми): гістограма, полігон, секторна (кругова), коробчаста, стовпчикова діаграми.

Тема 3. Основні та додаткові показники описових статистик

Описові статистики. Попередня інтерпретація даних за результатами первинних статистик. Квантілі, квартилі, процентилі. Міжквартильний розмах (IQR). Особливості інтерпретації IQR, його графічне відображення на коробчастій діаграмі. Викиди. Необхідність та засоби контролю викидів. Довірчий інтервал, похибка середнього значення. Розрахунки описових статистик в Jamovi. Гіпотези щодо подібності мір центральних тенденцій (середнє значення, медіани). Критерії перевірки припущень щодо подібності. Вибір та обґрунтування математико-статистичного критерію. Параметричні та непараметричні критерії для залежних та незалежних вибірок.

Тема 4. Кореляційний аналіз даних

Обмеженість кореляційного дизайну. Критика. Кореляція як міра взаємозв'язку. Умови застосування різних процедур розрахунку коефіцієнтів кореляції (Пірсона, Спірмена, Кендалла). Процедура перевірки припущень щодо подібності мір взаємозв'язку. Проблема зв'язаних рангів. Шкали оцінки міри кореляційного зв'язку за Евансом та Коеном. Умови виникнення значущого кореляційного взаємозв'язку. Вплив третьої змінної. Ефект модерації та медіації. Процедура проведення структурного кореляційного дослідження. Алгоритм опису та інтерпретації кореляційного зв'язку. Інтерпретація та графічне

представлення результатів структурного кореляційного дослідження. Графік розсіювання, кореляційна плеяда. Інтерпретація за графіком розсіювання. Вплив переривчастих розподілів. Гомоскедастичність. Коефіцієнт детермінації. Правила аналізу кореляційних плеяд. Побудова діаграм розсіювання для двох груп.

Змістовний модуль 2. Методи багатомірного математико-статистичного аналізу

Тема 5. Регресійний аналіз даних

Мета регресійного аналізу даних. Проста і множинна лінійна модель регресійного аналізу. Процедура регресійного аналізу. Стандартизовані коефіцієнти. Процедура розрахунку стандартизованих значень на прикладі z-шкали. Знаходження оцінок невідомих параметрів регресії, перевірка їх достовірності, перевірка адекватності моделі. Довірчий інтервал для передбачених значень. Коефіцієнт детермінації. Шкала оцінки коефіцієнта детермінації. Фактори, що визначають прогностичну цінність регресійної моделі.

Тема 6. Факторний аналіз даних

Мета та задачі факторного аналізу (за В. Климчуком). Специфіка експлораторного та конфірматорного факторних аналізів. Підготовка даних до факторного аналізу. Основні методи проведення експлораторного факторного аналізу. Засоби обертання матриць. Тест Бартлетта на сферичність. Вимірювання адекватності вибірки Кайзера-Майера-Олкіна (КМО). Процедура розрахунку експлораторного факторного аналізу в Jamovi. Основні результати факторного експлораторного аналізу: матриця факторних навантажень, матриця факторних оцінок, відсоток сумарної дисперсії, що пояснюється моделлю, відсоток сумарної дисперсії, що пояснює окремий фактор та ін. Критерій Кам'яного насипу, критерій Хамфрі. Специфіка конфірматорного факторного аналізу. Вимоги щодо застосування конфірматорного факторного аналізу. Показники якості моделей в конфірматорному аналізі: χ^2 -квадрат, RMSEA, CFI, TLI, RMR. Графічне зображення моделей. Правила аналізу графічних моделей.

Тема 7. Кластерний аналіз даних

Кластерний аналіз в задачах класифікації, його види. Специфіка застосування кластерного аналізу. Задачі кластерного аналізу. Етапи проведення кластерного аналізу. Три основні методи кластерного аналізу: деревоподібна кластеризація, метод К-середніх, двоходове об'єднання. Поняття схожості між об'єктами, міри схожості. Методи кластеризації при деревоподібному методу. Стратегії кластеризації: найближчого сусіда, найвіддаленішого сусіда, незваженого попарного середнього, зваженого попарного середнього, Варда та ін. Ієрархічні методи кластеризації: одиночного зв'язку, повного зв'язку та середнього зв'язку. Застосування кластерного аналізу в дослідженнях соціальних структур груп.

Модуль «snowCluster» в Jamovi. Алгоритм проведення дослідження з пошуком кластерів.

Тема 8. Дисперсійний аналіз даних

Розмір ефекту. Різновиди показників розміру ефекту. Відмінність розміру ефекту від рівня значущості. Оцінка розміру ефекту. Мета та задачі дисперсійного аналізу даних. Критерій Фішера. Непараметричний критерій Краскала-Волліса. Умови застосування процедури дисперсійного аналізу. Однофакторний (ANOVA) та багатфакторний (MANOVA) дисперсійний аналіз. Процедура попарного порівняння в дисперсійному аналізі. Дві форми дисперсії. Сенси емпіричного значення критерію F Фішера. Особливості представлення, опису та інтерпретації результатів, отриманих за процедурою дисперсійного аналізу.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем практичних занять	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л.	пр.	с.р.	Контр. Заходи.
1	2	3	4	5	
Змістовий модуль 1. Збирання емпіричних даних. Перевірка емпіричних припущень					
Тема 1. Збирання даних для дослідження в онлайн-форматі	15	3	2	10	Тестування, оцінка виконання практичних завдань, захист індивідуального проекту
Тема 2. Емпіричні гіпотези. Алгоритм перевірки емпіричних гіпотез	15	3	2	10	
Тема 3. Основні та додаткові показники описових статистик	15	3	2	10	
Тема 4. Кореляційний аналіз даних	15	3	2	10	
<i>Разом за змістовним модулем 1</i>	<i>60</i>	<i>12</i>	<i>8</i>	<i>40</i>	
Змістовний модуль 2. Методи багатомірного математико-статистичного аналізу					
Тема 5. Регресійний аналіз даних	14	2	2	10	Тестування, оцінка виконання практичних завдань
Тема 6. Факторний аналіз даних	14	2	2	10	
Тема 7. Кластерний аналіз даних	14	2	2	10	
Тема 8. Дисперсійний аналіз даних	16	2	4	10	
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>	<i>58</i>	<i>8</i>	<i>10</i>	<i>40</i>	
<i>Залік</i>	<i>2</i>		<i>2</i>		
Усього, годин	120	20	20	80	

11. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Підготовка індивідуального проекту «Гугл-форма для збирання даних наукового дослідження»	4
2	Вимоги щодо мови написання інформованої згоди. Етичні принципи.	4
3	Складання шаблону інформованої згоди.	4
4	Специфіка «face to face» процедури та письмового варіанту.	4
5	Формування шаблону письмової форми дебріфінгу	4
6	Розробка анкети для збирання соціально-демографічних даних.	4
7	Основні характеристики організації, які збираються в межах організаційного контексту.	4
8	Основні характеристики стану здоров'я, перебігу хвороби, які збираються в межах клінічного контексту.	4
9	Розв'язання кейсу на перевірку подібності в мірах центральних тенденцій в двох групах (незалежні виміри).	3
10	Розв'язання кейсу на перевірку значущості зсуву значень за певною психологічною властивістю під впливом психологічної інтервенції (залежні виміри).	3
11	Побудова довірчого інтервалу для індивідуальних значень.	3
12	Особливості та вимоги щодо підготовки даних до процедур, заснованих на розрахунках кореляцій, коваріацій.	3
13	Конспект статті Graham Hole «Eight things you need to know about interpreting correlations» (https://users.sussex.ac.uk/~grahamh/RM1web/Eight%20things%20you%20need%20to%20know%20about%20interpreting%20correlations.pdf)	3
14	Підготовка до модульного контролю 1. Виконання тестових завдань на платформі «KWIGA»	3
15	Розв'язання кейсу на формування та перевірку простої лінійної моделі регресійного аналізу.	3
16	Розв'язання кейсу на формування та перевірку множинної лінійної моделі регресійного аналізу.	3
17	Розв'язання кейсу на перевірку внутрішньої структури психічного феномена засобами експлораторного факторного аналізу.	3
18	Розв'язання кейсу на перевірку відповідності отриманої за допомогою конфірматорного факторного аналізу структури попередній теоретичній моделі.	3
19	Розв'язання кейсу на проведення кластеризації деревоподібним методом.	3
20	Розв'язання кейсу на проведення кластеризації методом К-середніх.	3
21	Розв'язання кейсу на проведення кластеризації методом двоходового об'єднання.	3
22	Розв'язання кейсу на проведення однофакторного (ANOVA) дисперсійного аналізу.	3
23	Розв'язання кейсу на проведення багатофакторного (MANOVA) дисперсійного аналізу.	3
24	Підготовка до модульного контролю 2. Виконання тестових завдань на платформі «KWIGA»	3
Всього		80

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Боснюк В. Ф. Математичні методи в психології. Курс лекцій. Національний університет цивільного захисту України. Харків, 2016. 56 с.
2. Боснюк В. Ф. Математичні методи в психології: курс лекцій. Мультимедійне навчальне видання. Х.: НУЦЗУ, 2020. 141 с.
3. Боснюк В. Роль показника розміру ефекту в сучасних психологічних дослідженнях. Проблеми екстремальної та кризової психології 2021. № 2(2). С. 97-109. DOI: <https://doi.org/10.52363/dcpp-2021.2.9>
4. Климчук В.О. Математичні методи у психології. Навчальний посібник для студентів психологічних спеціальностей. К.: Освіта України. 2009. 288 с. URL: http://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/%D0%9A%D0%B%D0%B8%D0%BC%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf
5. Майборода Р. Є. Комп'ютерна статистика: підручник. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2019. 589 с.
6. Олефір В. О. Математичні методи в психології. Конспект лекцій. URL: https://psychology.karazin.ua/dist2020/materialy/Olefir_konspekt_mat.pdf
7. Руденко В.М., Руденко Н.М. Математичні методи в психології: підручник. К. : Академвидав, 2009. 384 с.
8. Denson, T.F., Anderson, C.A. (2023) Experimental methods. In *The Cambridge Handbook of Research Methods and Statistics for the Social and Behavioral Sciences*, 333 - 356, <http://dx.doi.org/10.1017/9781009010054.017> URL: https://www.researchgate.net/publication/371015474_Experimental_Methods
9. Elmes, D.G., Kantowitz, B.H., Roediger, III H.L., Powel, R., Roediger, H.L. (2011) Research methods in psychology. 9th edition. Hardcover. 480 p.
10. Handbook of Research Methods in Experimental Psychology (2003) / ed. by F.D. Stephen. Blackwell Publishing. 518 p. URL: <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/47851/1/153.pdf>
11. Hancock, G.R., Stapleton, L.M., Mueller, R.O. (2019). The reviewer's guide to quantitative methods in the social sciences. Second Edition.
12. Herzog, M.H., Francis, G., Clarke, A. Understanding Statistics and Experimental Design How to Not Lie with Statistics. Springer, 2019. 142 p. DOI: 10.1007/978-3-030-03499-3 URL: <https://library.oapen.org/bitstream/id/553fdb7d-9981-4e99-b0a9-6241622b1ad5/1007132.pdf>
13. Hayes, Andrew F. (2022) Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis : a regression-based approach. N.Y., London: The Guilford Press.
14. Gupta UC. Informed consent in clinical research: Revisiting few concepts and areas. Perspect Clin Res. 2013 Jan;4(1):26-32. doi: 10.4103/2229-3485.106373. PMID: 23533976; PMCID: PMC3601699. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3601699/>
15. Kantowitz, B.H., Roediger, III H.L., Elmes, D.G. (2009) Experimental Psychology, Ninth Edition. Wadsworth, Cengage Learning. 551 p. URL: https://ep.gdufs.edu.cn/_local/9/3C/79/DFCE06C0AB3CBD688B1021213506EC25E4B_A48936.pdf

16. Kumar, D.K., NAM Noor (2013) Ways and means of research method. Research India Publications, 1st Edition, India. URL: https://www.researchgate.net/publication/361880298_WAYS_AND_MEANS_OF_RESEARCH_METHOD
17. Manti S, Licari A. How to obtain informed consent for research. Breathe (Sheff). 2018 Jun;14(2):145-152. doi: 10.1183/20734735.001918.
18. Martin, D.W. Doing psychological experiments. (2008) 7th Edition. Wadsworth/Thomson Learning. URL: https://www.researchgate.net/profile/Mohammad-Khakshour/publication/283284170_doing_psychology_experiments/links/5630738d08aefac54d8f1cc7/doing-psychology-experiments.pdf
19. Mayrhofer, R., Kuhbandner, C., & Lindner, C. (2021). The Practice of Experimental Psychology: An Inevitably Postmodern Endeavor. *Frontiers in psychology*, 11, 612805. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.612805> URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2020.612805/full>
20. Miller, S. (2005) Experimental design and statistics. 2th edition. N.Y. Taylor and Francis e-Library. 156 p. URL: <http://ndl.ether.net.edu.et/bitstream/123456789/16636/1/41.pdf>
21. Pandey, P., Pandey, M.M. (2015) Research methodology: tools and techniques. Bridge Center, Romania. URL: <https://www.euacademic.org/BookUpload/9.pdf>
22. Ross, S.M., Morrison, G.R. (2004) Experimental research methods In: Jonassen, D.J., Ed., Handbook of Research on Educational Communications and Technology, 2nd Edition, Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, 1021-1043. URL: https://www.researchgate.net/publication/201382131_Experimental_Research_Methods

Інформаційні ресурси:

1. Електронні ресурси ЗФУУ: <https://repo.usfu.edu.ua/home>
2. Open Textbook library (<https://open.umn.edu/opentextbooks>)
3. Psychometric society (<https://www.psychometricsociety.org/>)
4. American psychological association (<https://www.apa.org/>)
5. APA Databases and Electronic Resources (<https://www.apa.org/pubs/databases>)
6. Українське психометричне товариство (<https://psychometric-society.org.ua/>)
7. Basic Statistics. Coursera. URL: <https://ru.coursera.org/learn/basic-statistics>
8. Introduction to Statistics. Coursera. URL: <https://ru.coursera.org/learn/stanford-statistics>
9. Methods and statistics in social sciences. Coursera. URL: <https://ru.coursera.org/specializations/social-science>

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ “**ВІДМІННО**” отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “**ДОБРЕ**” отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “**ЗАДОВІЛЬНО**” отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок або виконує їх

з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ “НЕЗАДОВІЛЬНО” отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив’язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Таблиця конвертації середньої арифметичної в кількість балів ECTS

Середня арифметична оцінка за п’ятибальною шкалою	Бали ECTS	Середня арифметична оцінка за п’ятибальною шкалою	Бали ECTS
1	2	3	4
4,93-5,0	60	3,90-3,85	44
4,87-4,80	59	3,84-3,78	43
4,81-4,73	58	3,77-3,72	42
4,74-4,69	57	3,71-3,66	41
4,68-4,60	56	3,65-3,59	40
4,61-4,56	55	3,58-3,53	39
4,55-4,49	54	3,52-3,46	38
4,48-4,43	53	3,45-3,40	37
4,42-4,36	52	3,39-3,33	36
4,35-4,30	51	3,32-3,27	35
4,29-4,24	50	3,26-3,20	34
4,23-4,17	49	3,19-3,14	33
4,16-4,11	48	3,13-3,07	32
4,10-4,04	47	3,06-3,01	31
4,03-3,98	46	3,0	30
3,97-3,91	45		

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни Fx, F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають

право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають **пройти повторне навчання з відповідного розділу**. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;
- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

